ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ—25—ՕԳՈՍՏՈՍ ՓՈՁԱՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2704 Ն.—Տ.—6—ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1889

ԳԻՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 21/2 Լիրա
Փոխանակման առթիւ մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է, աւելի անգամներու համար դատ սահմանուած է։
Մէջն մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ՄԱՅԿ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրաւ ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս փերարերեալ նամակ կամ որեւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին ուղղի, Գալատիա Յանարքմէլբ Ճատաէսի թիւ 198, Նօրօ խան։
Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Զտարուած նամակ, յօդուած, եւ եւն չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 4 սեպտ.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Սըր Զարլզ Տիլք Սըր Ուիլֆրիտի հարցմանը պատասխանելով յայտնեց թէ Անգլիա երբէք առաջարկած չէ Դարդանելի նեղուցը բռնադարձել և Կ. Պոլիս ռմբակոծել։ Պ. Կլատսթըն կը հաստատէ թէ Եւրոպական ներդաշնակութիւնը լաւագոյն միջոցն է ապահովեցեալ միջազգային խնդիրները լուծելու, և կ'աւելցնէ թէ արդարութիւնն անկեղծութիւնն ու մարդասիրութիւնը կը պահանջեն բարենորոգումներ մտցնել Դրան իշխանութեան ներքև գտնուած գաւառները։

Սիմլա 4 սեպտ.

Ռոպերթս զօրավարը դէպ 'ի Հէրաթ կը հալածէ զէյուլ խան։

Ռակուզա 4 սեպտ.

Բիզա փաշան՝ Ալպանիական միութեան հետ բացած բանակցութիւնները խզեց, և պիտի կռուի անոր դէմ։

Բեղրսպուրգ 4 սեպտ.

Զարն հինգշաբթի օրը Լիմատիա հասաւ։

Պէրլին 4 սեպտ.

Ազգային Պանքան իւր զեղչն հարիւրին 3 1/2ի հանեց։

Այս տեսակցութիւնը հասած հեռագիրներ

Ռակուզա 3 սեպտ.

Իտալական նաւախումբը Ռակուզա եկաւ։

Ռուսաց Բրէմէր ծովապետը Զէթինէ գնաց։

Ռակուզա 3 սեպտ.

Իտալական և Ռուսական նաւախումբերէն զատ ուրիշ տէրութեանց նաւեր ալ եկան ի Ռակուզա, ուր այժմ կանգնած ամենը տասնեւչորս մարտանաւ, որք նաւային ցոյցին պիտի մասնակցին։

Լոնտրա 4 սեպտ.

Անգլ. Բօնս.		97 3/4
Օսմ. »		9 1/2
Փոխ.	1865	10 1/8
»	1869	10
»	1871	69 1/2
»	1872	16 3/8
»	1873	9 5/8
»	1877	82 3/4
Պանք Օթոման		9 7/8
Ռուս. փոխ. 73ի		90 1/8
Եգիպտ. միացեալ		62 3/8
» արտաքին		90 1/2
Տայրա Սանիէ		70 1/8
Փոխ. Ռուշիտ		94

Փարիզ 4 սեպտ.

Օսմ. Բոնս.		9,72 1/2
» Երկաթուղի		30
Պանք Օթոման		502,50
Դպրոց »	5 0/0	120,60
» »	3 0/0 Նոր	86,95

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը Պայրամի տօնին առթիւ այս առաւօտ հանդիսաւոր Տօլմա-Պահչէի մզկիթն երթալով կրօնական արարողութեանց ներկայ գտնուեցաւ։

Ն. Կ. Վեհափառութիւնը սոյն առթիւ ներում շնորհեց 146 յանցաւորաց, որք Ոստիկանութեան բանտերուն մէջ իրենց պայմանաժամուն մեծ մասը լրացուցած էին և թեթև յանցանօք միայն դատապարտեալ։ Նորին Կ. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ նաև մէկ մէկ արծաթ մէճիտիէ շնորհ ղրկել անոնց՝ իւր թիկնապահներէն երկու անձանց ձեռօք։

Տերութեան դարձոյ կարեւորութեան պատճառաւ, Պայրամի Ֆուտակատոյ օրն (Արիֆէ), երէկ, Բ. Դուռն և ուրիշ պաշտօնարանք բաց էին, և միայն այսօր, այն է՝ Պայրամին առաջին օրը դաց պիտի լինին։

Պայրամին առթիւ վճարուելիք ամնականներն հայթայթելու համար, Եւմուական նախարարութիւնն Օսմանեան Պանքայէն 55,000 ոսկւոյ նոր փոխառութիւն մ'ըրաւ, Կիպրոսի եկամուտներն և քանի մը գաւառաց տասանորդներն երաշխաւորութիւն տալով։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ երէկ Բ. Դրան դիւանաց ամնականները վճարուած միջոցին, ներքին դարձոյ պաշտօնատան յատկացեալ գումարը 20,000 ղրուշ պակաս լինելով, գողութիւն մ'երևան եկեր է։ բայց չգիտցուիր եղեր թէ այդ 20,000 ղրուշն եմնական պաշտօնատա՞ն մէջ գողցուած էր թէ Բ. Դուռն, և կամ ճանրան փոխադրութեան ժամանակ։ Ուսաի քննութիւն բացուեր է։

Վեհ. Սուլթանը Լոնտրայի Օսմանեան դեսպան Միւղիւրիս փաշային Օսմանիէի ականակուռ պատուանշանը տուաւ։

Ն. Կ. Վեհափառութիւնն իւր առաջին բժիշկ Տոքթ. Մալբօեէնի էֆէնտիին ալ երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տուաւ։

Երէկ Ապէտին փաշան մեծ տէրութեանց դեսպաններուն քով երթալով, Դարատաղի խնդրոյն նկատմամբ Բ. Դրան վերջին ծրագրին վրայ բերանացի բացատրութիւններ տուաւ։

Երէկ իրիկուն տարածուած լրոյ մը նայելով, կ'ըսէ Վադըթ, տէրութիւնք վերջապէս որոշեր են եղեր որ եթէ մինչեւ շաբաթ օրը Տուլչինեցի Դարատաղցիք Տուլչինեցի կողմէն իրենց յատկացեալ տեղերէն մի քանին դրաւած են, և ուրիշ դիրքեր Ալպանիացւոց ձեռք ինկած լինելով, սահմանագլխին վրայ գործերը տաղնապալից վիճակ մ'ստացեր են։

Ինչպէս շաբաթ առաւօտ թուով ծանուցինք, Հայաստանի մէջ Քըրդական միութիւն մը կազմուելուն նկատմամբ Անգլիական լրագրաց սմանց մէջ եղած հրատարակութեան վրայ՝ երեսփոխանաց ժողովին մէջ հարցում մ'եղաւ կառավարութեան, որ մասամբ հաստատական և մասամբ անորոշ պատասխան մը տուաւ։ Վադըթ իւր այս առաւօտ թուով կը ծանուցանէ թէ խորհրդարանին մէջ եղած հարցման վրայ, Լորտ Կրանվիլ հրահանգ ղրկեր է Պ. Կոշէնի, որ Բ. Դրան հարցուցեր է թէ՝ իրօք Քրդական կան Միութիւն մը կազմուելու վրայ է, թէ Օսմ. կառավարութիւնն արդեօք կը քաջալերէ՞ այս ձեռնարկն և թէ արդեօք՝ յիշեալ Միութեան նպատակը Քրիստոնէից չարիք ընելո՞ւ վրայ կը կայանայ։ Թուրք լրագիրք Բ. Դրան պատասխանը չյիշեր։ բայց հաւանականաբար՝ այդ պատասխանն առանալէ ետքն էր որ Սըր Զարլզ Տիլք յայտարարած է թէ իրօք Քրդական Միութիւն մը կազմելու խօսք կայ։

Սթանպուլ լրագիրն իւր շաբաթաւուր թուոյն մէջ այս խնդիրն յիշելով կ'ըսէ. «Քրդական Միութիւն «մը կազմելու դաղափարը բարձրաստիճան անձի մը միտքի մէջ կար, «բայց անկէ ի վեր անուշադ թողուած լինելու էր։ Եթէ ուրիշ խնդիր չկայ, Ալպանիացւոց այժմ «պատճառած դժուարութիւնները «բաւական պէտք էր լինէին ամեն «քաջալերութիւն ջնջելու այն«պիսի ցեղերու, որք Գալքանոց «թերակղզւոյն մէջ Պէյլիկի դաշ«նադրին դարձադրութեան տր«դելք հանդիսանալու աւելի փոյ«թագ են։»

Ալպանիական դարձոյ առթիւ կարեւորութեան փրայ, Կ. կառավարութիւնն հարկ տեսաւ պաշտօնապէս սուտ հանել կարեւոր լուր մը, զոր Եւրոպական լրագիրք և Հավասի դարձակալութիւնը տարածած էին Շքեղայի վիճակին նկատմամբ։ Ծանուցած էին թէ կայսերական քոմիսէր և հրամանատար Վէլի Բիզա փաշան, Շքեղայի մէջ ապահովութիւն չտեսնելով, իր նստած տունն 1,500 օսմանեան զօրքով պաշտպանել կուտայ եղեր։ Բ. Դուռը կը յայտարարէ սակայն թէ ինք քննութիւն ընելով ոտաւորեր է թէ դուռարատակ մը զօրք իսկ չկայ Բիզա փաշային բնակարանին շուրջը, ուր երկու երեք Զաֆուշ միայն կը ղրտնուին փաշային հրամանները տանելու համար։

Պաշտօնապէս սուտ կը հանուի Հավասի այն լուրը թէ Բիզա փաշան Ալպանիական միութեան դեմ թշնամացեր է։

Միացեալ նաւատորմին արտաքսած հրահանգաց նկատմամբ այս օրուան Վադըթի հրատարակած տեղեկութեանց նայելով, նախ ծովեզերեայ ժողովրդեան հրաւէր պիտի կարդացուի եղեր տէրութեանց պահանջումները կատարելու։ եթէ ունկն չդրուի, ծովեզերքը թնդանօթի պիտի բռնուի եղեր, և եթէ ծովեզերքին թնդանօթով պատասխան տրուի, ցամաքը զօրք պիտի հանուի։

Այս տեղեկութիւնն, ըստ մեզ, աւելի Ալպանիացիները դրդռելու մտօք յերիւրուած բան մ'է քան թէ իրօք Սըր Սէյմուրի դրպանին մէջ գտնուած թուղթին պարունակութիւնն, որ հաւանական չէ թէ առ այժմ լրագրաց հաղորդուի։

Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պիզմարք իշխանն և Աւստրիոյ արտաքին դարձոյ նարարար Պարոն Ֆոն Հայմերլէ երէկ տեսակցեր են Գերմանական Ջերմուկի մէջ։

Շաբաթ առաւօտ Վոսվորէն իջնող առաջին շոգենաւը կամուրջը մտեցած ժամանակ, նաւատաներէն մին ծովը իջնելով անցայտ եղաւ։

Բերլայի մէջ այս օրերս դարձեալ գրամանենդներու ընկերութիւն մ'երևան հանուեցաւ, որ նոր գրութեամբ մ'արծաթ Մէճիտիէներ կը կոխեր և կը յաջողէր դրեթէ կատարեալ նմանութիւն տալ անոնց։ Բերլայի ոստիկանութեան գլուխն անցնելէ չորս հոգին իրենց դարձիքներով բռներ է։ բայց հասկցուեր է որ ասանք երկար ժամանակէ 'ի վեր կը դարձեին և արդէն մեծ քանակութեամբ կեղծ Մէճիտիէներ հանած էին հրապարակին վրայ, պարագայ մը, որ Մէճիտիէ առնողներն առաւել ուշադրութեան կը պարտաւորէ։

Բանակահատութեան դէպքեր խանութներու մէջ իսկ սեսնուիլ սկսած են։ Թուրք պաշտօնատար մը չորեքշաբթի օրը Մեծ Շուկային մէջ խանութէ մը հագուստ գնած միջոցին, երբ նոր փանթալոն մը կը հագնէր, հնոյն գրպանին մէջ գտնուած դրամներն անցայտ եղան։

Երէկ եկած հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ Սէհանի առման և Նաբուլէոն Դ. իանձնատուութեան 10րդ տարեդարձին առթիւ Վիլհէլմ կայսրն ընդհանուր յայտարարութիւն մ'ուղղեր է Գերմանական բանակին, խազաղական յոյսեր տալով և վստահութիւն յայտնելով թէ բանակն ամեն պատահականութեանց մէջ Գերմանիոյ իրաւունքները պաշտպանելու միշտ պատրաստ կը գտնուի։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍԱՄԸ ՈՒՄՈՒՍԻԷ

Երէկ իրիկուն դոցուեցաւ		—,—
Այս առաւօտ բացուեցաւ		—,—
Կէս օրին		— —
Բուսէլի երկաթուղի	Ֆր.	29,50
Թղթադրամ	Օսմ. մէջ	1190
Թրամուայ	»	382

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

21 Օգոստոս

Սոփէյթ ժէնէրալ	Անգլ. մէջ	4,8
» Փոխառակութեան	»	3,
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7,25
Բրէմի ժէնէրալ	»	3,23
Փոխ. 1865	Ֆր.	50,
» 1865	»	50,
» 1869	»	49,
» 1872	»	16,75
» 1873	»	48,

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

23 Օգոստոս

Անգլ. մէջ	ղրշ.	110 10
Նապոլէոն ոսկի	»	88
Խրէսիսալ Ռուս	»	90 22
Ռուսական թղթադրամ	3 բալ.	64 քարէք
Դրամ	ղրշ.	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 18
Հինգնոց	»	213 1/2
Վեցնոց	»	129
Մէթալիք	»	214 20
Պլենձ	»	600
5 փարանոց	»	220

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լրագրոյս 2702 թուով ծանուցեր էինք թէ Բ. Դրան կրօնական գործոց մեծաւոր Զիվէր պէյ անցեալ երեքշաբթի օրը մեր Պատրիարքարանն երթալով Պատր. փոխանորդ Հօր հետ տեսակցեր է։

Այն այցելութեան նպատակն էր՝ ասկէց առաջ Մայրաքաղաքիս Վանեցի ազգայնոց կողմէ առ Ազգ. Ժողովն մատուցուած հանրագիրը խնդրել նախաբարոյ ժողովին մատուցանելու համար, որուն կ'սպասուի եղեր նոյն օրը։ սակայն պատասխան տրուեր է թէ Ս. Պատրիարք Հօր քով կը դտնուի։

Կըսուի թէ, Զինուորական նախարարութիւնը չէ ընդուներ Արսլանեան Ստեփան փաշային հանդրձի խնդիրն, և որոշեր է պէտք՝ որ անցագրոյ մայրաքաղաքս դառնալով, իւր պաշտօնը շարունակել ըստ առաջնոյն։

Հայաստանի Քրդաստանի և Արևմտեան Պարսկաստանի ուսմանց օգնութեան համար Անգլիոյ մէջ նոր Միթինկ մը տեղի ունեցաւ։ Մինչև յարդ. հանդանակութեան կեդրոնը Լոնտրա եղած էր։ բայց դառաւացոյ ալ գիտութիւնը շարժելու նպատակաւ, այս անգամ դառաւական քաղաքի մը մէջ, այն է՝ Լոնտրայէն 32 մղոն հեռի Թընպրիճ Վէլս հարուստ քաղաքին քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ Միթինկ մ'եղած է օգ. 26ին, և 'ի մէջ այլոց Անգլիական Մասնախմբին Հայ անդամ Պ. Կ. Յակոբեան բանախօսութիւն մ'ըրած է։ Այս Միթինկին ատենադրութենէն յետոյ ընդարձակ քննութիւններ պիտի հրատարակեմք։

Ամերիկոյ Թոմաս Թէրպիլեան էֆէնտին հետեւեալ գրկուցը մը կը հաղորդէ մեզ.

«Մեծաւ ուրախութեամբ կը փութամ Ձեր պատուական թերթին միջոցաւ հաղորդել ոսրերի հայրենակցացը թէ Սուլթանիէի կայսերական վարժարանին մէջ նորէն հաստատուեցաւ Հայերէն լեզուին ուսումը՝ զոր վարժարանիս շարայլաստակ Տեսուչներէն մին դպրոցին ուսանող կարդէն խզած էր։ Այժմ իմաստուն և հմուտ Տեսուչը՝ Վսեմափայլ Քարաճա փաշան՝ նրկաստեղով այս ուսման կարեւորութիւնը մեր ազգակից մանկտւոյն համար, փութոյ ինքնայօժար կամք խրնդրել անոր վերահաստատութիւնն ի վարժարանիս, և յաջողեցաւ զայն ընդունիլ։ Ասով ինքը մեր ազգայնոց մանաւոր շնորհակալեաց արժանի կը հանդիսանայ։ Փափաքելի է որ Հայ ընտանիք օգտելով այսպիսի բարենորոգութենէ մը, զոր Վսեմափայլ Տեսչին բազմադիմի այլ ևս բարեկարգութեանց վրայ աւելցնելու է։ միւս հասարակութեանց չափ դանէ փոյթ ցուցնեն իրենց յառաջադէմ զաւակունքը հանդրելու։ թէ՝ ազգայոց կատարեալ ուսումնական կրթութիւն մը տալու համար և թէ՝ օգտաւելու համար այն առանձնաշնորհութիւններէն՝ որ դպրոցիս ուսումնասէր պատանեաց Տէրութեան կողմէն հեռագրեալ կը տրուին։

ԳԻՆ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրաւ ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին ուղղի, Գալատիա Յանարքմէլբ Ճատաէսի թիւ 198, Նօրօ խան։
Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Զտարուած նամակ, յօդուած, եւ եւն չեն տրուիր։

ԳԱՂԱՓԱՐԱՆ,

Հեռագիրք տակաւին բացորոշ լուր մը չեն տար նաւային ցոյցին վերայ։ Տէյլի Թէլէկրաֆ լրագիրն, որ իրը թուրքասէր ճանչուած է, կը ծանուցանէ թէ Գաղղիա միայն քանի մը մասնաւոր սահմանաց մէջ նաւային ցոյցին պիտի մասնակցի, և թէ Գաղղիական նաւատորմն Անգղիացի ծովակալին բացարձակ հրամանաց ներքեւ չպիտի գանուի։

Միացեալ նաւատորմերուն հրամանատարութեան խնդիրը տակաւին կարելի է բոլորովին լուծուած չլինի, քանզի Լորտ Կրանվիլ խորհրդարանին մէջ ծանոյց թէ անոր վերաբերեալ հրահանգները դեռ նոր հաստատած է տէրութեանց։ Հարկաւ ասոր վերայ դիտողութիւններ պիտի լինին, և կարելի է անհամաձայնութիւնք ծագին և կարգադրին։ Մեր թուրք պաշտօնակիցներէն ոմանք կը պնդեն թէ միացեալ նաւատորմերուն հրամանատարութեան մասին անհամաձայնութիւն կայ տէրութեանց միջեւ, և զայս բնականաբար Բ. Դրան նպաստաւոր կը համարին։ բայց նայիմք թէ այս գուշակութիւնք ո՞րչափ ստոյգ պիտի լինին, ինչպէս մեր նոյն պաշտօնակցաց ուրիշ այսպիսի գուշակութիւնքն։

Բանի մ'օրէն Հելլենական խորհրդարանը պիտի բացուի։ և հարկաւ կարեւոր վիճաբանութիւնք պիտի լինին ներկայ վիճակին վրայ։ Պ. Թրիքուբիսի նախարարութիւնը պարապոյ ժամանակը մեծ մութաջանութեամբ անցուց։ Հելլենաց թագաւորին Եւրոպա ուղեւորութիւնն յաջողակ եղաւ։ քանզի համակրական ցոյցերէ զատ Պերլինի դեսպանախորհուրդն ևս իւր վճիռն Յունաստանի խիստ նպաստաւոր տուաւ։ Հետեւաբար, ներկայ նախարարութիւնն աւելի նպաստաւոր կերպիւ պիտի ներկայանայ յառաջիկայ խորհրդարանին, ուր ընդդիմադիրը մասը քիչ աւելի պիտի դրանէ զայն հարուածելու։

Հելլենական խնդրոյն վրայ 1879 սեպտ. 6 թուականաւ Սըր Հ. Լէյարտի մի ծանուցագիրն առ Լորտ Սալիսպրի՝ Եանեան Յունաստանի տալու առաջարկը կը պաշտպաներ։ Սըր Հ. Լէյարտի թուրքասիրական զգացմունքն յայնժամ դեռ պաղած չ'էին, և Բարձր Սաֆվէթ փաշայի հետ իւր խօսակցութեանց մէջ խորհուրդ տուած էր Եանեան Յունաստանի թողով կնճիռը լուծել, և Յունաստանի ու Թուրքիոյ յարաբերութիւնները լաւ վիճակի մէջ դնել, որք այս վերջնոյն խիստ օգտակար պիտի լինէին, մանաւանդ եթէ Գաղղիա և Անգղիա երաշխաւորէին, որ եթէ Յունաստան Թուրքիայէն ի նորոյ հող ստանալու պահանջումներ յառաջ բերէ, ոչ ևս պիտի պաշտպանեն զայն։ Սըր Լէյարտ կը յարեր որ եթէ Յունաստան դոհ չլինի և Եանեա Թուրքիոյ մնայ, Հելլենական լրտեսք և մեքենայութիւնք անպակաս պիտի լինին Եպիրոսի քրիստոնէից մէջ։ Բ. Դուռը պիտի պարտաւորի իւր իշխանութիւնը պահելու համար մի-ջոցներ ձեռք առնուլ և հուսկ ուրեւէն Յունաստան օտար միջամտութեան չնորհիւ իւր նպատակին պիտի հասնի։

Միով բանիւ, Սըր Լէյարտ կը դուշակեր թէ Հելլենական խնդրէն Արեւելեան խնդիրը պիտի ծագի, և կարելի է սխալած չլինի։ Բայց Բ. Դուռն ո՛չ այն առեն, ո՛չ այժմը բամադիր չերեւիր այսպիսի սպառնալեաց առջեւ զինումը ընելու։

* * *

Հեռագիրը ծանոյց թէ Լորիս Մելիքոֆ զօրավարը Լիվատիա ղընացեր է կայսեր քով։ Թէպէտ զօրավարին պաշտօնն հայկական տեսակէտով նշանակութիւն չունի, բայց հայադէտ մը Ռուսիոյ յեղափոխական մեծ շարժումը խաղաղեցնելու յաջողութիւնն ազգային յուսակութեանց եւ ընդունակութեանց խիստ նպաստաւոր նշան մը կրնայ համարուիլ։ Օգոստոս 18 ին եղած կայսերական հրովարտակ մը անցեալ փետրվարի մէջ հաստատուած Գերագոյն յանձնախումբը լուծեց, և անոր արտաքոյ կարգի իշխանութեան տեղ Ռուսիոյ սովորական օրինաց իշխանութիւնը վերադարձուց։

Եւրոպական կարեւոր թերթեր վստահութիւն կը յայտնեն թէ այն յաջողութիւնն, որով կոմս Լորիս Մելիքոֆ իւր արտաքոյ կարգի պաշտօնը վարեց, որոյ համար մերթ ևս Դիկդատոր կոչուեցաւ, պիտի ցուցնէ նաև ներքին գործոց նախարարութեան մէջ, մի և նոյն իմաստութեամբ և յաջողակութեամբ։ Եւրոպական թերթք կը խոստովանին թէ Մելիքոֆի ձեռքը դիւթական և մոգիչ էր, քանզի իւր ազդեցութիւնն առանց ինքզինք ցուցընելու, առանց միւս Ռուս պաշտօնատարաց սովորական եղած կոշտ և բիրտ բռնութիւնը գործադրելու, կրցաւ սակայն յեղափոխական ճիւաղին մեծ հարուած տալ, եթէ ոչ զայն խոպառ բառնալ։ Մէկ կողմէն իւր դէմ ունէր նախանձ և մեքենայութիւն, և միւս կողմէ ստորադասեալ պաշտօնատարաց անդգամութիւնն ու անիսութիւնն։ այսու ամենայնիւ, Մելիքոֆ ասոնց ամենուն յաղթեց, և այսօր Ռուսիոյ առաջին մարդն եղաւ։ Վերադրեալ հրամանագիրն իւր իշխանութեան ներքև կը դնէ ոստիկանութեան բարձրագոյն բաժինն և ժանտարմա զօրաց հրամանատարութիւնը։ կը յուսացուի որ Մելիքոֆ միշտ իմաստութեամբ պիտի գործածէ այս արտաքոյ կարգի իշխանութիւններն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ՆՈՐ ԿԱՊՈՑՏ ՏԵՏՐԱԿ

Ներքոյկեալ Տիզէլոֆէրտ. (1)

Բ.

Պ. Բիէյթըն առ Պ. Թրօթթըր.

«Վան, 13 սեպտ. 1879.

«Տէր իմ, — Երկու Նեստորականք, որք Ճուլամերկէն եկած էին, երէկ այցելութիւն տուին ինձ։ Իմացուցին ինձ թէ այդ կողմերու Քուրդք չեն կրնար Շէյխ Ուպէյտուլլահի ապստամբաց հետ միանալ, ըստ որում կիրճերը զօրաց ձեռք են, բայց շատ դրդռեալ են, և մեծ ապատակութիւններ կ'ընեն։ Յիշեալ Նեստորականք ըսին ինձ նաև որ թէև Շէյխ Ուպէյտուլլահի մարդիկը ծանր կորուստ տալով յաղթուեցան, բայց նա միշտ նոր օգնութիւններ կ'ստանայ, և իմացուցին թէ Քուրդք խորին կերպիւ յուզուած են Եւրոպական հիւպատոսաց դալը տեսնելով ի Վան։ Քուրդք այս իրողութիւնը խառն զգացմամբ կը նկատեն, մասամբ բարկութեամբ և մասամբ վախով, զի չեն գիտեր թէ Եւրոպական հիւպատոսաց դալն ի՞նչ արդիւնք պիտի ունենայ իրենց համար։ Եթէ ո՛և է արդիւնք չտեսնեն, երկիւղ կայ թէ աւելի խիստ պիտի քաջալերուին։

«Կիմանամ թէ Վանայ Միւֆթին Շէյխ Ուպէյտուլլահի քով զրկուեր է՝ անոր հետ կարգադրութիւն մը փորձելու համար, և լուր կայ նաև թէ կառավարութիւնը միտք ունի ամենէն հռչակաւոր Քուրդ Պէյերէն մի քանին բռնել և աքսորել։ բայց պաշտօնական տեղեկութիւն չունիմ։

«Կը կարծեմ որ քանի մը պարագայից մէջ ժամանակին խստութիւն ցուցնել՝ մեծապէս կը նպաստէ ապագային մէջ բարեկարգութիւն և ապահովութիւն հաստատելու։ զի, ըստ իմ համոզման, անպատիժ մնալու դիտակցութիւնն է որ Քուրդերն այս ստոյիճան անկարգ ընթացքի մը բերած է։ Եթէ անոնց մի մասնին որ կառավարական երառանը դօրաւոր ձեռաց մէջ է, կը հնազանդին և լաւագոյն ընթացք մը կը բռնեն, առանց այսպէս հարկ թողու խստութեան ընդարձակ միջոցներու, թէև քիչ մը դժուարութիւն կրնայ տեսնուիլ Թուրքо-Պարսկական անորոշ սահմանագլխին թափառիկ ցեղերուն նկատմամբ։ իսկ առ այժմ մեծ աղդուութիւն պէտք է ցուցուի արդի բացարձակ ապստամբութիւնը զըսպելու գործին մէջ։

«Հետեւաբար, մեծապէս ուրախ կը լինիմ եթէ ստուգուի այն լուրը թէ կառավարութիւնն որոշած է խստիւ գործել, և թէ ինքզինք բաւական զօրաւոր կը ցուցընէ մէկ կողմ թողու համար այն աղդեցիկ մարդիկն, որք մինչև ցարդ աւազակաց և չարագործաց պաշտպան հանդիսացած էին։»

ԷՄԻԼԻՈՒՍ ԲԼԷԹԸՆ

Գ.

Շէյխ Ուպէյտուլլահ առ կուսակալն Վանայ. (հեռագիր.)

«22 րդ օր Բամադանի.

«Ընկալայ Ձեր նամակն, որոյ համար յոյժ շնորհակալ եմ։ Ապա-իւլ-Գաֆէր որդիս՝ վարի Աշիրէթներուն զրկեցի։ Նա խմացուց ինձ թէ Ամատիոյ կողմն (ընդ կուսակալութեամբ Մուսուլի), Օսմանեան զօրքը մի քանի գիւղեր կողոպտեր և այրեր են, բնակիչներէն բազմաթիւ մարդ սպաններ են, և անոնց կանայքը բռնաբարեր են։ Որդւոյս հրահանգ տուեր էի երկու հակառակ կուսակցութիւններն հաշտեցընելու աշխատիլ։ Օսմանեան զօրքն անոր մտիկ չըրաւ, բայց Աշիրէթք թշնամութիւնները դադրեցընելով ևս քաջալերան։ Որդիս Քրդացմէ բռնուած մի քանի զօրաց ազատութիւն տուաւ։ Եթէ կառավարութիւնն այս դերիները քննէ, նոքա որդւոյս ընթացքը ճշդիւ պիտի նկարագրեն։ Զարամիա անձինք դործոց վիճակին վրայ յոյժ տարբեր զազափար մը տուեր են կայսերական կառավարութեան։ կը յանձնարարեմ Ձեր վստահութեան որ այդ ոտախօսութեանց կարեւորութիւն չտաք։ այլ, իրաց ճշմարիտ վիճակը Բ. Դրան իմացնելէ յետոյ, յիշեալ չարամիտ անձինքը բռնեք և բանտարկեք։ Հասկցուցէք կառավարութեան թէ ես այժմ ամեն ժամանակէ աւելի հաւատարիմ եմ։ Վստահ եմ որ Ձեր վստահութիւնը լրջօրէն ի նկատ կ'առնու ներկայ յայտարարութիւնս։ ես պատրաստ եմ զոհողութիւններ ընել ի սէր խաղաղութեան, և կառավարութեան հրամաններն ի գործ դնել։ Կատարեալ հնազանդութիւնս ապացուցանելու համար, այսօր Ձեզ կը զրկեմ զՍէյյտ Մուհամմէտ Սէյյտ։ Կը յուսամ որ ինձ նկատմամբ նենդամիտ անձանց չլինած անհիմն զրպարտութեանց ուշադրութիւն չընծայուիր։ Ուրախ եմ մտածելով որ Ձեր նուիրական իսկ, Ապուպէքր էֆէնտի, ըսածներս պիտի հաստատէ։ Ձեր հրամանաց համեմատ, մարդ զրկեցի Ապա-իւլ-Գաֆէր որդիս ևս կանչելու համար։ Կը յուսամ թէ այսուհետև սոյն օրինակ դէպքեր ոչ ևս կը պատահին, և թէ Ձեր հանդստութիւնը չխանդարուիր։ (1) (Ստոր.)

ՈՒՊԷՅՏՈՒԼԼԱՀ

Թիւ 54. — Փոխ-Հիւպատոս Պ. Մարէնկոյ Տրապիզոնէն սեպտ. 17 թուով կը ծանուցանէ առ Լորտ Սալիսպըրի թէ սպայակոյտի գընդապետ Իսքէնտէր պէյ Երզնկա կ'երթայ Նոր ոստիկանութիւնը կազմելու։ բայց Պ. Մարենկոյի տեղեկութեան սխալ լինելն այս իրողութեամբ կ'ատուգուի թէ Իսքէնտէր պէյ այդպիսի պաշտօն մը չէ կատարած Հայաստանի այդ կողմը։

Թիւ 54. — Կ. Պոլսոյ դեսպանական փոխանորդ Պ. Մալէթ՝ Բլէյթըն Հարիւրապետին Վանայ նահանգին ատենապետից կայսերութեան վրայ սեպտ. 28 թուով զրկած ընդարձակ տեղեկագիրը, զոր արդէն հրատարակեցինք, թարգմանած և Սաֆվէթ փաշայի հաղորդած լինելով, Լորտ Սալիսպըրի հոկտ. 15 թուով դոհութիւն կը յայտնէ Պ. Մալէթի այս գործէն։

Թիւ 55. — Պ. Թրօթթըր, լսելով որ Հալէպ աքսորեալ Քուրդ Պէյերը Կ. Պոլսոյ իշխանութիւններն համոզել կը ճգնին իրենց տեղերը վերադառնալու համար, փափաք կը յայտնէ որ, յանուն երկրին շահուց, Անդղլիական դեսպանն իւր ազդեցութիւնը գործածէ ասոր առաջքն առնելու համար, զի եթէ յիշեալ Քուրդք ապատութիւն ըստանան, Բայա ժողովրդեան վիճակն առաջուընէն ղէշ պիտի լինի։

Պ. Թրօթթըր իւր մի Տիարպէքիրցի թղթակցէն (Հաւանականաբար դարձեալ Պ. Պոյաճեանէն) ըստացած հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'արձանագրէ.

«Բալուի կողմէն եկած լուրերն երկիւղալի են։ Քրիստոնեայք բոլորովին անպաշտպան են անդ։ կը կողոպտուին և կ'սպանուին։ բայց թէ՛ Քար-Բերդի և թէ Մատէնի Միւթէսարիֆներն անհոգ կը կենան։ Յիշեալ Բալուցի Քրիստոնեայներէն շատեր Տիարպէքիր դալով Քօմիսէր Ապէտին փաշայէն դանդատեցան, և դօրաւոր հրամաններով վերադարձան, որք գժբաղդաբար արդիւնք չունեցան։ Այդ կողմէն գըրուած մի քանի նամակներ կան գրպանիս մէջ։ Եթէ գործոց վիճակը՝ նկարագրուածին կիսուն չափ դէշ է, անհանդուրժելի պէտք է լինի։ Մասնաւորապէս խնդրեցի Ապէտին փաշայէն, որ Քար-Բերդէն անցած ժամանակ այս գործին նայի, և նա հաճեցաւ խոստանալ լինձ թէ հոգ պիտի տանի։»

Պ. Թրօթթըր կը յարէ իւր կողմէն.

«Այս նկատմամբ, ես ալ կ'ըսեմ թէ մօտերս Քար-Բերդէն Կարին եկած Ամերիկացի Միսիոնար մը, Բալուի դաւառակէն անցած լինելով, անկէ ալ տեղեկութիւն խնդրեցի, բայց նա Բալուի վիճակին վրայ աւելի նպաստաւոր տեղեկութիւններ տուաւ ինձ։»

Թիւ 56. — Թրօթթըր Հաղբատպեան առ Սալիսպըրի Մարքիզ.

«Կարին, 2 Հոկտ. 1879

«Մայ Լորտ, — Վանայ Դեր-Հիւպատոս Բլէյթըն Հարիւրապետէն սեպտ. 19 թուով զրկուած տեղեկագիր մը կը հաղորդեմ, յորմէ կըրնաք տեսնել թէ այդ սպայն պարտաւորուեր է Նեստորականաց երկրին երթալու դիտաւորութիւնն առայժմ մէկ կողմ թողուլ։ Դոհացուցիչ է սակայն լսել թէ, ըստ Բլէյթըն Հարիւրապետի, Քրդաց միաբանութեամբ ծանր ապստամբութիւն մը հանելու վտանգն առայժմ անհետացած է։

«Հէքքեարիի խռովեալ դաւառակներէն վերջերս կարեւոր լուր չկայ։ Սամիհ փաշան, որ Վան կ'երթայ, երէկ խնուս հասաւ։ երեքնկայէն մի քանի վաշտ զօրք կ'երթայ Վանայ նահանգն։

«Երէկ Վանէն հեռագիր մ'եկաւ ծանուցանող թէ տեղւոյն ռուսական Դեր-Հիւպատոսարանին թղթատարը, պարսկական սահմանապլուխէն վերադարձած ժամանակ, Քրդաց կողմանէ կողոպտուեր, և նմա ընկերակցող ուղեւոր մը վիրաւորուեր է։

«Ըստ ուրիշ հեռագրոյ մը, Յունոյ նշանաւոր Քուրդ պէյ մը, Պէշոս անուն, դերի բռնուեր է այն զօրաց կողմանէ, որք այդ գաւառակը Քուրդ ապստամբներէ մաքրելու կը գործածուէին։

«Մուչէն եկած տեղեկութիւնք առջի վիճակը կը ծանուցանեն։...»

ՀԷՆՐԻ ԹՐՕԹԹԸՐ

Ց. Գ. Սեպտ. 20 թուով վանէն քաղաքս եկած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ նոյն օրը Վանայ մէջ սարսափելի լուր մը մ'ելնելով բոլորը խանութները դոցուեր են, զի կը վախցուի եղերթէ շուկայն պիտի կողոպտուի և. Քրիստոնեայք պիտի ջարդուին։ Ձեմ կարծեր որ կարեւոր դէպք մը լինի այս, զի յայնժամ Պ. Բլէյթըն անշուշտ կը հեռագրեր լինէ։

Բլէյթըն Հարիւրապետին սեպտ. 19 թուով տեղեկագիրը, զոր Պ. Թրօթթըր կը յիշէ, վաղը պիտի հրատարակենք։

Թիւ 57. — Պ. Թրօթթըր առ Լորտ Սալիսպըրի։

«Կարին, 2 Հոկտ. 1879.

«Մայ Լորտ, — Կարնոյ Դեր — Հիւպատոս Էվիրէթ Հարիւրապետը Պայազիտի դաւառը պարտէզով իրաց վիճակին վրայ քննութիւն ընելէ յետոյ, սեպտ. 28ին Կարին վերադարձաւ, և ընդարձակ տեղեկագիր մը խմբագրել սկսաւ, զոր աւարտելուն պէս Ձեր Վսեմութեան ներկայացուցանելու պատիւը պիտի ունենայ։

«Պայազիտի նոր կառավարիչ Իսրահիմ պէյ, որ ասկէ առաջ Մուսուլի կուսակալութեան ներքեւ Սուլէյմանիէ դաւառին կառավարիչ էր, շարաթ մ'առաջ իւր նոր պաշտօնատեղին դնաց։

«Նմա հետ երեք անդամ երկար խօսակցութիւններ ունեցայ երկրին վիճակին վրայ։ Էվիրէթ Հարիւրապետը, Պայազիտի դաւառը դանուած ժամանակ, ինձ զրած էր բնակչաց խեղճ վիճակն իմացընելու, և դաւառին բաղում տեղերը սերմանելիք զրկելու անհրաժեշտ հարկն հասկցընելու համար։ Ես ձեռքէս եկածն ըրի կուսակալ փաշային և նոր կառավարչին մօտ՝, որպէս զի յիշեալ դաւառին արմբաեաց մասին չքաւորութեան այժմէն դարման տարուի՝ տեղ տեղ տասանորդի փոխարէն արմտիք չառնելով, ուրիշ տեղեր տասանորդները բոլորովին թողուլ, և պէտք եղած տեղերուն համար ալ ձրիապէս արմտիք ներմուծել տալով այն դաւառներէն, որք հնձոց մասին աւելի նպաստաւոր վիճակի մէջ են։ Թէ՛ Վալին և թէ՛ Միւթէսարրիֆն հանդիսաւոր խոստումներ տուին ինձ այս թշուառութեան դարման տանելու համար, և եթէ զանոնք դործադրեն, ամեն բան կարդին է։ Կուսակալն այս առաւօտ ըսաւ ինձ թէ Բասենի դաւառակէն պահանջուած 2,000 սամար ցորենն և նոյն քանակութեամբ դարին յիշեալ դաւառակէն դուրս չհանելու հրաման տուած է արդէն։

«Պայազիտի նոր Միւթէսարրիֆը կարող է՝ ըստ երեւութին՝ աղդու մարդ մ'է։ և եթէ միայն իւր խօսքերուն համեմատ գործ տեսնէ, ապահով եմ որ Պայազիտի դաւառին արդի խեղճ ու աղքատ, անապահով և ընդհանուր կերպիւ դեղձ վիճակին՝ երջանկագոյն վիճակ մը պիտի յաջորդէ։ ՀԷՆՐԻ ԹՐՕԹԹԸՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԵՐ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐԲԵՊԵՍԿՈՊՈՍ Ի ՁԱՐՇԱՆՊ.

(Շարունակութիւն)

Պնդամիա Զօրպաճիները կը պնդէին որ մէկ տարիէ ի վեր ամենայն օրինաւորութեամբ կազմեալ Թաղ. Խորհուրդը հրաժարի և վերստին քուէարկութիւն ըլլայ։ Իսկ հասատատամիա Թաղ. Խորհրդոյ անդամք կը բողոքէին այսպիսի լուկ անձնական կրքէ յառաջ եկած ճնշման մը դէմ, որ հակառակ է ամենայն օրինաց։ Այլ սակայն Դեր. Սրբազանին հրաւիրանօքն ապդին միութեան արդելք ըլլալու դատառակը Քուրդ ատպատակներէ մաքրելու կը գործածուէին։

«Մուչէն եկած տեղեկութիւնք առջի վիճակը կը ծանուցանեն...»

ՀԷՆՐԻ ԹՐՕԹԹԸՐ

Ց. Գ. Սեպտ. 20 թուով վանէն քաղաքս եկած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ նոյն օրը Վանայ մէջ սարսափելի լուր մը մ'ելնելով բոլորը խանութները դոցուեր են, զի կը վախցուի եղերթէ շուկայն պիտի կողոպտուի և. Քրիստոնեայք պիտի ջարդուին։ Ձեմ կարծեր որ կարեւոր դէպք մը լինի այս, զի յայնժամ Պ. Բլէյթըն անշուշտ կը հեռագրեր լինէ։

Բլէյթըն Հարիւրապետին սեպտ. 19 թուով տեղեկագիրը, զոր Պ. Թրօթթըր կը յիշէ, վաղը պիտի հրատարակենք։

Թիւ 57. — Պ. Թրօթթըր առ Լորտ Սալիսպըրի։

«Կարին, 2 Հոկտ. 1879.

«Մայ Լորտ, — Կարնոյ Դեր — Հիւպատոս Էվիրէթ Հարիւրապետը Պայազիտի դաւառը պարտէզով իրաց վիճակին վրայ քննութիւն ընելէ յետոյ, սեպտ. 28ին Կարին վերադարձաւ, և ընդարձակ տեղեկագիր մը խմբագրել սկսաւ, զոր աւարտելուն պէս Ձեր Վսեմութեան ներկայացուցանելու պատիւը պիտի ունենայ։

«Պայազիտի նոր կառավարիչ Իսրահիմ պէյ, որ ասկէ առաջ Մուսուլի կուսակալութեան ներքեւ Սուլէյմանիէ դաւառին կառավարիչ էր, շարաթ մ'առաջ իւր նոր պաշտօնատեղին դնաց։

«Նմա հետ երեք անդամ երկար խօսակցութիւններ ունեցայ երկրին վիճակին վրայ։ Էվիրէթ Հարիւրապետը, Պայազիտի դաւառը դանուած ժամանակ, ինձ զրած էր բնակչաց խեղճ վիճակն իմացընելու, և դաւառին բաղում տեղերը սերմանելիք զրկելու անհրաժեշտ հարկն հասկցընելու համար։ Ես ձեռքէս եկածն ըրի կուսակալ փաշային և նոր կառավարչին մօտ՝, որպէս զի յիշեալ դաւառին արմբաեաց մասին չքաւորութեան այժմէն դարման տարուի՝ տեղ տեղ տասանորդի փոխարէն արմտիք չառնելով, ուրիշ տեղեր տասանորդները բոլորովին թողուլ, և պէտք եղած տեղերուն համար ալ ձրիապէս արմտիք ներմուծել տալով այն դաւառներէն, որք հնձոց մասին աւելի նպաստաւոր վիճակի մէջ են։ Թէ՛ Վալին և թէ՛ Միւթէսարրիֆն հանդիսաւոր խոստումներ տուին ինձ այս թշուառութեան դարման տանելու համար, և եթէ զանոնք դործադրեն, ամեն բան կարդին է։ Կուսակալն այս առաւօտ ըսաւ ինձ թէ Բասենի դաւառակէն պահանջուած 2,000 սամար ցորենն և նոյն քանակութեամբ դարին յիշեալ դաւառակէն դուրս չհանելու հրաման տուած է արդէն։

«Պայազիտի նոր Միւթէսարրիֆը կարող է՝ ըստ երեւութին՝ աղդու մարդ մ'է։ և եթէ միայն իւր խօսքերուն համեմատ գործ տեսնէ, ապահով եմ որ Պայազիտի դաւառին արդի խեղճ ու աղքատ, անապահով և ընդհանուր կերպիւ դեղձ վիճակին՝ երջանկագոյն վիճակ մը պիտի յաջորդէ։ ՀԷՆՐԻ ԹՐՕԹԹԸՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԵՐ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐԲԵՊԵՍԿՈՊՈՍ Ի ՁԱՐՇԱՆՊ.

(Շարունակութիւն)

Պնդամիա Զօրպաճիները կը պնդէին որ մէկ տարիէ ի վեր ամենայն օրինաւորութեամբ կազմեալ Թաղ. Խորհուրդը հրաժարի և վերստին քուէարկութիւն ըլլայ։ Իսկ հասատատամիա Թաղ. Խորհրդոյ անդամք կը բողոքէին այսպիսի լուկ անձնական կրքէ յառաջ եկած ճնշման մը դէմ, որ հակառակ է ամենայն օրինաց։ Այլ սակայն Դեր. Սրբազանին հրաւիրանօքն ապդին միութեան արդելք ըլլալու դատառակ

ցուակ չլինելու համար վերստին ընտրութեան յօժարութիւն տուին։ Հուսկ ապա հինգ չեղոք անձանցմէ բնտրողական ժողով մը կը կազմուի, քսան և չորս անձէ բնտրելոց ցուցակ մը պատրաստելու համար։ Բայց այդ Միւթէհայդան Զորպաճիք քաղ դիանալով որ ժողովուրդը թաղականաց կողմն է, վտանգոյ վերտին ասոնք քուէ պիտի բռատանան, ուստի յետ դիշերային գաղտագողի խորհրդոյ, Ընտր. ժողովը իր ձեռնարկութենէն կասեցընելու ու վհատեցնելու համար ստորին միջոցներու դիմել կ'սկսին և կը յաջողին ալ։ Ասոնց պժգալի վարմունքը զզուանք և դայրոյթ պատճառելով ողջամիտ ազգայնոց, հանրագրութեամբ մը Թաղ. խորհրդոյ ընտրութիւնը կը պահանջեն։ Ա.լլ սակայն Նորին Սրբազնութիւնը ցաւ ի սիրտ տեսնելով այս երկու երեք Զորպաճիներու յամառ և ինքնահաւան ընթացքը, «արիւն ձեր ի գլուխ ձեր» ըսելով մէկդի կը քաշուի վշտացեալ։

Ա.յս միջոցին Զորպաճիք խընդիր մ'ալ կը յարուցանեն, և իրենց կայր կրիսը յաղեցման յարմարագոյն և պատեհ առիթ մը կը համարին դայն, այն է պատուական Մասիսի 2637 թուոյն մէջ Սամսունէն ուղղեալ դրութիւնը չարաչար թարգմանութեամբ մը կը տանին Դայմագամին կը մատուցանեն իրենց «Արժանագիր» Ա.ռաջնորդ Տեղապահովը մէկտեղ։ Ցիշեալ դրութեան մէջ 'ի մէջ այլոց ըսուած է այսպէս։ «Հոն (Զարշանպա) վա«խանակ օրինաց՝ կիշխեն անձնա«կան կիրք, վատ շահասիրութիւն, «զրկանք ու բռնութիւն, իրենց ա«մեն պարագաներով։ Ապաշ Դայ«մագամի մը բերնէն ինչ որ դուրս «ժայթքէ, բորբանջմունք, հայհո«յանք ու լուտանք օրինաց տեղ «կ'անցնին։ Նորակազմ շահախնդիր «ժողովականաց ոմանց տիար խեղ«քերնուն ինչ որ փչէ, նոր կանոնի «կը կերպարանափոխին։ վերջապէս «ի՞նչ երկարեմ խօսքս, ամենայն «ինչ կատարեալ է անդ 'ի լրումն «թշուառութեան տարաբաղդ երի«ցրադրած ժողովրդեան։ . . .»

Ա.յդ Զորպաճիները Զիֆթլիկու դասը պաշտպանելու սկսած օրէս 'ի վեր իրենց վատ շահասիրութենէն հարկադրեալ անձնական ատելութիւն ունէին ինձ հետ, ուստի անուղղակի կերպիւ շատ խոչընդոտներ հանեցին դիմացս, և այսօր ալ այսպիսի ոչինչ առթիւ մը Ա.ղդարութեան յաղթանակել կերպերն իրենց տիար խելքովը։

Ինչ և իցէ, Գայմագամը, Զիֆթլիկի մեմուրի բռնաւոր Ա.հմէտ Էֆէնտիին և նորա կողմնակից ուրիշներ պաշտպան ժողովականք, որոնք արդէն պատեհ առիթ կը փնտռէին յարձակման, վերոյիշեալ դրութեան աղաւաղեալ թարգմանութիւնը կարդացած առենին՝ կրակ կտրած ի՛սկսին ատ և անդ պռաչալ պռաչքաղել, ծեծել, բանտարկել, աքսորել և անհետացնել չեմ դիտեր զո՛վ։ Իսկ ասով ալ չըկրնալով դոպել իրենց բարկութիւնը, խորհուրդ ի՛ընեն մէջերնին գլխ Մուհաքէմէի կանչել, դատախազի և միանգամայն դատաւորի դեր կատարելով։ Վերջապէս, չերկարենք խօսքերնիս, Մաղպաթներ յօրինելու և հեռագիրներ քաշելու կելլեն իրրև վրդովիչ, կամ բառին բուն նշանակութեամբ՝ իրրև «ֆիսատ» աքսորել տալ զիս ատոր, չեմ դիտեր ո՛ւր և ո՛ր կողմ. . . .

Քաջ թող դիանան այդ «օրէնդրդէս» դատաւորներն ու դատախազները, նա մանաւանդ . . . . զառամեալ Յարութիւն եպիսկոպոսի հետ Ա.չոցի Յակոբ և ինքնընթեր Վարչական ժողովոյ անդամ Հաճի կարապետ աղան իրենց Դայմագամն և Զիֆթլիկ մէմուրի Ա.հմէտ Էֆէնտիովը մէկտեղ որ, արդէն Մասիսի և Մանզուէրի միջոցաւ հրատարակեալ դրութեանց մէջ իրենց նկատմամբ գրուածները խիստ մեղմօրէն բաներ էին, գրեթէ հաղիւ հարիւրին հինգ մասը նշանակուած էր հոն, վատնորոյ յօրինելու յանդգնած ստայօդ մաղպաթներէն բնաւ երկնչող չկայ։ Արդէն Հադդը փաշային օրով մէկ չինծու մաղպաթա մը իրը «հելվաճը քեաղէրը» անարգանօք հրապարակներուն կարծեմ չեն մոռցեր։

Ի՞նչ դիւրին բան է եղեր. ընտանեաց և զաւակաց տէր անձ մը, որ չորս տարիէ 'ի վեր միայնակ ամեն խոչերու դէմ դնելով թշուառ երկրագործ ժողովրդեան մը ըստ կարի պաշտպան կանգնուած է գլխաւորապէս, եթէ կամին եղեր ատանք՝ կրնան քսան և չորս ժամ ուան մէջ բնաջինջ ընել դայն։ Ինչպէս որ իմ բացակայութեանս Ազգ. ընդհանուր ժողովոյ մը մէջ Գեր. Մատթէոս Սրբազանին ներկայութեանը վերոյիշեալ Հաճի կարապետ աղան յանդգներ է խրոխտաբար գոչել այսպէս. «Պիտ խմեր. սէք եկրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա անը մահվ խաէպլիրիկ։»

Ցիրաւի ասիէց քսան և հինգ տարի յառաջ Տէր Գալուստ անուն քահանայ մը այս խնդրոյն համար իր ընկերներովը մէկտեղ Պոլիս դընացեր, և չափաւոր տաեն խաղնէնտար զատէներուն հետ դատվարեր է, բայց վերջապէս բուռն զօրութեան դէմ չկրնալ տոկալով անհետացեր և կամ ըստ Հաճի ազգայի «մահվ» եղեր է, որուն մինչև ցարդ ուր տեղ գտնուիլը կամ մեռնիլը դիտցուած չէ։ Ուստի կարելի է Տէր Գալուստը «մահվ» ըրած ատենին, այս մեր Հաճի ազան ալ դուցէ նոցա խորհրդակից դանուած ըլլալու է. . . .

Ի՞նչ դիւրին է կ'ըսեմ, մարդ մը «մահվ» ընել իբրև մրջիւն կամ ճնճղուկ մի, անձնական կայր կրից բուռն մղումէն, և վատ շահասիրութենէ կուրացեալ։ Վերի նախադասութիւնը վայրարար արատաստնողը լերան դլուխը աւաղակութեամբ և հուղկահարութեամբ կեանք վարող Լէֆթեր մը չէ, այլ ինքնակոչ Միւթէհայդան մը, խանէատան մը, Միւթեպէրան ու Մարուֆան մը, և 'ի վերայ այսը ամենայնի օրինաց և արդարութեան պաշտպան հանդիսանալու կոչուած ժողովական մը, և քանի մը տարի յառաջ Ռուսիա դաղթողներուն տեղերը Ա.հմէտ Էֆէնտիէն ծախուառած Զիֆթլիկի տէր փարթամիկ մին է։ (1) Որն որ դժբաղդաբար ափանջին մէկը կոլուսած ըլլալուն պատճառաւ, որդաբ ու տնքրաւբ, բարեկամ և թշնամին մէկդմէկ ուրշելու դատման կարողութենէն զուրկ դտանի։

Քաջ թող դիանայ մեր Հաճի ազան որ, Ատուծոյ «մահվ» չըրածը, բռնաւոր սարուկ Ա.հմէտ մը իրեն նման ժողովականներովը մէկտեղ «մահվ» չկրնար ընել։ Եւ սա ալ մոքէ հանելու չէ որ, սա վերջին քսան տարուան կարճ միջոցին մէջ իրմէ կրկնապատիկ փարթամութիւն վայելող գրեթէ քսան դերդաստան կամ խանէատան, Մ.իթէ. հայդան եռ եռ կը ճանչնամ, որուն զաւակունք կամ թոռունքը այսօր թշուառ վիճակի մէջ կը հեծեն։ Ասի Զարշանպայի համար դաղանիք մը չէ, այլ ամեն օր սա աչօք ապացուցեալ իրողութիւն մ'է։ Ան. տեր և հեր գիւղացւոյն ազի արտասուօքը շաղախեալ հացը ուտողին տանը հիմը աւաղի վրայ հիմնեալ ըլլալուն շուտով կը քայքայի, և հիմն 'ի յատակ կը կործանի։

Ահա այս է Յակոբայ հաւատքը, որ մեծ է Ա.ստուած նորա։ Ա.յս մեր Հաճի ազային և իւր մէկ քանի ուտանդատար խորհրդակիցներուն վրայով վերատին 'ի հարկին թօսելու առատնեն թեր պատրաստական 'ի ձեռին, ուստի առայժմ այդչափս բաւ համարելով, մանրամ մանրամ մ'ալ տեղական իշխանութեան մեծակակ դունէն ներս։ և այս քանի մը աւուր մէջ մասնաւորապէս Զիֆթլիկու Հայոց Նեստամտի Գայմագամին և մէկ երկու շահամոլ ժողովականաց բռնած ապօրէն ընթացքի հակիրճ նկարագրութիւնը սկսիմք։

1880 Յուլիս 20 Յակոբ Ա. Փաշեան
'ի Զարշանպա (Շարունակելի)

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Երկրաբանական։— Ամերիկա աշ միայն իւր ձեռագործաց և մանաւանդ մշակութեան և անատանաբուծութեան մասին ըրած ահագին յառաջադիմութեամբը չը-բաւական, դրամատերաց և անտեսագիտաց ուշադրութիւնն առ ինքն կը դրաւէ, այլ և իւր հողային կազմաւորմամբ, հրաբուխներովն և ծոցը պահած երկրաբանական նշխարքներովն անդադար դարձ մը 'ի վեր մանաւանդ. կ'դրաւեցնէ գիտնոց միտքը։ Մի քանի անդամ առիթ ունեցած եմք սատ յիշելու մանաւանդ. վերջին ատեններս Միացեալ—Նահանգաց մէջ դտնուած քարայրներն և նոցա երկրաբանական պարունակութիւնքն. այժմ Անգղիարէն լրագիրք դարձեալ նոյն աշխարհին մէջ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կ'ուտան դոր 'ի տոբև կ'ամփոփեմք։

Նաւագետաց և գիտնոց մէջ յաճախ ծովային ահագին օձի մը խօսքն անցած է. ոմանք սոյն հրբիշն Ովկիանոսի մէջ աչօք իսկ տեսած ըլլալնին հաստատած են, մինչ դեռ այլք չատ չատ առասպել մը համարելէ ետ չեն կեցած։ Սակայն երկրագնդիս երկրաբանական անցեալը դիտցողները, ծովուց այս հրբիշային դոյութեան հաւատալու աւելի տրամադիր են բնականաբար։ Սաքա կ'ընդունին թէ հաւանականաբար մեծ օձ մը կը բնակի այժմ Ովկիանոսներուն մէջ, ուր կաւճային (քրեթասէ) շրջանին և կամ նուազ հին մի ուրիշ երկրաբանական շրջանի միակ և վերջին ներկայացուցիչը կրնայ լինիլ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, սա ատոյգ է որ երկրաբանական դարուց մէջ հսկայ օձեր և իրական վիշապներ գոյութիւն ունեցած են աշխարհիս վրայ, և այս կ'ապացուցուի Մըճ ուսուցչին նոր մէկ գիւտովն, որ Միացեալ Նահանգաց Քանսաս և Քոլորատոյ նահանգներուն աւազուտ խաւերուն մէջ այս օձերուն բրածոյ կմախքները գտած և Նիւ–Եորք բերելով քաղաքին բնագիտական թանգարանին մէջ 'ի ցոյց հասարակաց դրած է (1)։

Ա.յս բրածոյ կմախքս տասնի չափ տեսակ սողնոց և ձկանց կը վերաբերին, որք կաւճային շրջանին մէջ այժմեան Միացեալ–Նահանգաց դարաւանդներն ծածկող ահագին Ովկիանոսին մէջ կ'ապրէին։ Ցուվրի մնացորդը ծովուն ներքև դանուած վիմանները սոյն շրջանին մէջ ապրող ջրաձեռաց ձեւաւոր կազմուած են։ Ա.յդ ժամանակէն մինչև այսօր, երկրաբանից հաշուավը գրեթէ չորս հարիւր դէ՞ն դարէ անցած է։ Մեծագոյն օձերը Քոլորատոյի մէջ Քանսաս–Սիթիի մօտ գըտնուեր են, և անփչուր մնացած ողնայարի ոսկրներն կ'ապացուցանեն թէ սոյն սողնոց մին 200 ոտնաչափ երկայնութիւն ունէր։ Օր մը Մըսթըր Մըճ՝ ձիով Քոլորատոյի անբեր երկիրներէն անցած ժամանակ՝ վեց հատ ատագին կմախք տեսաւ ամանցմէ, որք բոլորովին ապիտակ եղած էին գաշտին մէջ. ուրիշներ ալ անձրևներէն և հողմերէն քըշուելով ասդին անդին ցիրուցան եղած էին աւազին վրայ։

Օձերու ոսկերոտիէն 'ի զատ մեծամեծ շանաձկանց կմախքներ ալ դտնուած են, որք այդ հեռաւոր ժամանակաց մէջ Ովկիանոսի ծովահէններն եղած էին, և սոսկալի կոկորդիլոսներ որք ծովափանց մերայ թափառած էին։ Ա.յս վերջին տեսակէս եղող կենդանւոյ մը զատին ոսկորը միայն (ֆեմիւռ) 6 ոտնաչափ երկայնութիւն ունի, մինչդեռ այժմեան կոկորդիլոսաց միևնոյն ոսկրը միմիայն 6 մատ երկայնութիւն ունի, իսկ այժմեան կոկորդիլոսաց մարմնոյն երկայնութիւնն է ընդհանրապէս 17 ոտք։ Ուրեմն դիւրաւար չէ ենթադրել թէ սոյն դիտասոկրին համեմատութեան նախաջրհեղեղեան սոյն ահռելի կենդանիներն ոմանք մինչև 200 ոտք երկայնութիւն պէտք է ունենային։ Մնաց որ ասի ալ բացառիկ մեծութիւն մը չէ, որովհետև նոյն դարը յիրաւի հրէշից և հսկայից դարն էր, և Տ.ոքթ. Մըճի դտած դիտասոկրներէն մին 12 ոտք երկայնութիւն ունի. ուրեմն աչքի առջև բերելու է կոկորդիլոս մը 400 ոտք երկայնութեամբ։

Հրեշ ասդր մը։— Լոնտրայի կենդանաբանական պարտիզին ահագին սարդ մը ղրկուեր է Պրէզիլիայէն, որ բոլոր Լոնտրայի մէջ մեծ հետաքրքրութեան նիւթ կ'ընծայէ ամենուն։ Ա.յս ահռելի միջատը մըկանց և փոքր թռչնոց արիւնը ծծելով կը մնանի. երբ կշանայ, խեղճ կենդանիներուն դատարկ մարթերուն հետ կը խաղայ, ճիշդ ինչպէս կատու մը կը խաղայ ապանած մկան դիակին հետ։ Սոյն սարդին աւազի մէջ բոյնը կը շինէ և մարմնոն ալ աւազին գոյնը ունենալով ապուամաղով ծածկուած ըլլալով դիւրաւ չտրշուիր 'ի հեռուստ։ Իւր տարը պողպատի չափ հատու եղջերային թեփերով զինեալ են։ Թաթերը տարածած ատեն 18 հարիւրորդամիթր տրամագիծ կ'ունենան։ Ն. Ճ. (1)

ՍՈՎԵԼՈՑ ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Գատաքէոյ 22 օգոստ. 1880

Տէր.

Սովելոյ խնամատար Յանձնաժողովս, այս անդամ ստացաւ հարիւր (100) ֆրանք Սպանիայէն, երկու (2) անգղիական ոսկի Լոնտրայէն, հինգ (5) քըրքմից Սերպիայէն և հարիւր (100) ֆրանք Ռումանիայէն, զորս խուսիր մի բարեսիրտ և մարդասէր անձինք նուիրած են ի նպաստ սովելոյ։

Կեդր. Յանձնաժողովս ձեր պատուական լրագրոյ միջոցաւ իւր խորին և ջերմ շնորհակալութիւնք կը մատուցանէ այն ազնիւ անձանց՝ որք սոյն բարենպատակ գործոյն փութացած են մասնակցիլ։

(1) Մանդուսիի «Վերմերին» չափ պարզամտութիւն, չըսենք ուրիշ բան, ունենալու է որ կարծելու համար թէ սոյն ուսումնական լուրերը, զոր այլ և այլ օտար լրագրերէ քաղելով կը հրատարակենք մերթ Մասիսի մէջ, մեր «հեղինակութիւնն» ըլլան։ Բնական է որ մեր միանգամայն յԱնգղիա, յԱմերիկա և այլուր չկարենալով դտնուիլ, այդ տեղուանք պատահած ուսումնական նոր դիպաց և իրողութեանց պատմութիւնը չեմք կրնար մեք ինքնին հեղինակած ըլլալ։ Մեր փափաքն է միայն Հայ լրագրութեան մէջ ուսումնական լուրեր տեսնել և ընթերցողաց ալ առ այնս հետաքրքրութիւնը շարժել։ Թող մեր քննադատ Պարոնն ալ այն նպատակաւ աշխատի և այն ատեն եթէ իւր յայտնի անուսումն ալ ատորդրէ դանենք, ոչ որ պիտի պարտաւէ անշուշտ գինքն։ Ն. Ճ.

Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր խըմբագիր, մեր յարգանաց հաւատիքն։ Ի դիմաց Սովելոյ խընամատար Կեդրոն Յանձնաժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Պօղոս Թ. Շաշեան Սերովբէ Նիւրենկեան

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՅ

Գրեթէ ... .

(Շարունակութիւն)

	Գիւրին քրդ.
Սկնդովիչեան Գրիգորի կին	2
Տէպգեան Գրիգոր երէց	5
Տուհայեան Գրիգորիս	1
Թէոդորոսեան Դամիանոս	1
Դուրլայեան Ղուկաս երէց	1
Ա. Ա.	1
Թէոդորեան Գրիգորիս	1
Ա. Ա.	1
Ալէքսայեան եղբարք	1
Դէհէչեան Յովակիմ	1
Հարակայեան Գրիգոր երէց	1
Շիփթիր Հէրման	1
Պաղդասեան եղբարք	1
Տոլոչեան Զատ. Հախիսիկ	1
Մղտավանեան Սիմոն	3
Նէկրուցեան Գրիգորիս	2
Սաղդագեան Յովհաննէս	1
Տոլոչեան Յովակիմ	1
Վայդեան Նիկողայոս	3
Սաղդագեան Փրանկ	2
Գատոլ Փերդինանդոս	1
Ոսկանեան Վարդան	1
Փըրայեան Անտոն	1
Վըրշարեան Աղեքսանդր	1
Տուհայեան Գրիգոր	1
Գրբրիկեան Թէոդորոս	1
Ա.յանեան Յովակիմ	1
Դանիէլեան Ղուկաս	1
Ըղդկարեան Յովհաննէս	1
Գիրշներ	1
Ազգէյ Յակոբ	2
Սապոնճեան Նիկողայոս երէց	6
Գորպուլեան Նիկողայոս	5
Սեւեան Անտոն	1
Մերզոյեան Էմմանուէլ	1
Բգուլարեան Գրիգոր	1
Բգուլարեան Անտոն	1
Դէմէշվարիեան Ստեփան	2
Ամիրոյ Ատուածատուրեան	1
Հէրոի Լատիպաւոս	3
Գէվուչեան Մարտինոս	1
Անտէրզուլեան	3
Սէպհատ Կարապետ	1
Ճէհէզեան Միքայէլ	1
Վարման Յովսէփ	1
Ալեքսանեան Փրանկ	1
Գորպուլեան Է. Մարտինոս	1
Նոյդեան Գրիգոր	1
Մայդոնֆիլեան Յովհաննէս	1
Շիմայեան Գրիգոր կրտսեր	1
Բղէրֆի Դիոնիսիոս	1
Ա. Ա.	50
Ա. Ա.	20
Զէրիէմի Յովհաննէս	1
Լազրեան Մարտինոս	50
Ա. Ա.	20
Մարշանեան Սղոմոնի կին	1
Նէկրուցեան Յակոբ	2
Լազրեան Լատիպի կին	2
Կարչայեան Յովակիմ	1
Նէկրուց Դանիէլ	50
Ա. Ա.	1
Պիլց Սահեփանոս	3
Ատուածատուրեան Սահեփան	1
Ըղդկարեան Թէոդորոս	2
Գէվուչեան Անտոն երէց	50
Պաղդասեան Դամիանոս	1
Ալաճեան Գրիգոր	50
Շիմայեան Անտոնի կին	1
Պէչաքեան Դամիանոս կրտսեր	50
Գարաչանեան Կարապետ	2
Նուրիճանեան Պետրոսի ամուսին	1
Շիմայեան Սղոմոնի ամուսին	1
Սապոնճեան Նիկողայոս կրտսեր	2
Փլորիանեան Յովհաննէս	1 50
Սեւեան Նիկրուց Նիկողայոս	1
Բարեան Ներսէս երէց	5
Պէրզէնցեան Յովհաննէս	1
Դոլտեան Լաւրենտիոսի ամուսին	1
Շէրզան	20
Բոզեան Յովհաննէս	50
Նուրիճան Յովհաննէս	2
Ծոպէլ Պաղդասար	1
Ճէհէզեան Ատուածատուր	1
Ա. Ա.	1
Թարգմանեան Թ. Անտոն	1
Ա. Ա.	1
	356 10

Համագումար երեքհարիւր յիսուն և վեց ֆիւրին և տասն քրդ.

Համարակալ Գանձապետ
Գ. Յ. Յովակիմեան Աբել Նիւրենկեան

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amérique sont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères G. L. DAUBE et Cie*, à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՑԵՐԿԵՍԱՅ ԻՆՁԱՏԻՒ

Վարժարանիս Տնօրէնութիւնը պատուիրուն ծանուցանել որ ամրան արձակուրդը յաջորդ տարուան վերջը լրանալով, աշակերտուհիք պարտաւորեալ են ներկայանալ ի վարժարանն առաջիկայ երգոյշաբթի օգոստոս 23։

Այս առթիւ աւելորդ չեմք համարիր յայտնել թէ՝ մեր այս երկրորդ շրջանին մէջ անուշտ եմք որ ծնողք աւելի գոհ պիտի ըլլան վարժարանիս բարեկարգութենէն, ինչպէս նախընթացին մէջ, և յուսով եմք որ ինչպէս իրենք՝ նոյնպէս և ուրիշ շատ ծնողք այս անգամ ևս կը հաճին պատուել վարժարանս, մեր խնամոյ յանձնելով իրենց ուսման և կրթութեան կարօտ աղջկունքը։

Վարժարանիս Տնօրէնն իրեն դիմողներն իր պաշտօնասէրին կընդունի ամեն օր մինչև կէս օր։

20 օգոստոս 1880 **Մկրտիչ Մ. Մելքոնեան**

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԱՐՈՒՄՆ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագրեալ Գաղղիոյ առողջապահական ընկերութեան յանձնաժողովէն

Եւ թարգմանեալ

Ի Տոքթոր Տ. Ս. Փէշտիմալճեանէ

Յոյսովը դոյ աճման կամ նուազման պատճառներէն զլխաւորին՝ այն է մանկատածութեան լաւ կամ յոռի եղանակին վրայ խօսող ամենակարևոր գործ մ'է, ամեն ծնողաց ընթերցմանն արժանի։

Կը ծախսուի ամեն հայ գրավաճառաց քով։ Գին 3 ղրուշ։

ՏԻԿԻՆ ՄՈՆՍՈՐՕ

Հռչակաւոր Ալէքսանդր Տիւմայի և Օկիւսթ Մաքէի ամենէն ընտիր թատերախաղերէն մէկն է, զոր թարգմանած է Պ. Ա. Գ. Գասէվէթեան։ Սոյն գործը Զմիւռնիայէն հատած ըլլալով, կը ծախսուի Եգիպտոս-Ճամի, Զիլինկիրլէը ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ գին 7 ղրուշ։

ՏՆԱԿԱՆ ԲԺԻՇԿ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՏՈՐԹՅՕՐ ՎԱԼԻԹԻՆ

Թարգմանիչ Ե. Մուրատեան

Հրատարակիչ Ս. Ղ. Պարսիզպանեան

Սոյն օգտակար գրքոյկը, որ առաջինն է իւր տեսակին մէջ, ընտանեաց մէջ պատահած հիւանդութեանց ապէս դարմաններ կառաջարկէ և օգտակար խրատներ կուտայ։ Մեր ընտանեկան կենաց շատ յարմար գործ մը լինելով լուսաւորիչ մը կրնայ լինել մեր ընտանեաց։

Կեդրոնատեղին է Ս. Ղուկասեան գրատունը և կը ծախսուի ամեն գրավաճառաց քով՝ ի գին 6 ղրուշ։

ՍԿԶԲՈՒՆՔ ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Ի Հէրոնիմոսէ Բարեպաշտէ

Երկրաչափ—Անատաւատեան և Նախկին աշակերտ Կայսերական ուսումնարանի անտառաց։

Կ. ՊՕԼԻՍ

Տպագրեաց Յովսէփ Գալֆիեան

Կը ծախսուի Զագմաղճըլար փողոց թիւ 20 և՝ ի Քիւրքճի խան վարի յարկ թիւ 23 Յովսէփ Գալֆիեանի գրատուները՝ ի գին 20 գահեկանի։

ՊՏՈՑՏ ՄԸ

ՊՈԼՍՈՅ ԹԱՂԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԳՐԵՑ

Յ. Յ. Գաբանեան

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ

Ս. Ղ. Պարսիզպանեան

Կ. Պոլսոյ թաղերու ազգայնոց բարքը, սովորութիւններն և ընկերական կեանքը, նոյնպէս և վարժարանաց վիճակը նկարագրող զաւեշտական հեռաքրքրաշարժ գործ մ'է, որ տեսար առ տեսար սկսած է հրատարակիլ։

Սոյն գործոյն տասներորդ տետրն արդէն ապագրուած և շրջաբերութեան հանուած ըլլալով՝ կը ծախսուի լրագրավաճառաց քով, Ս. Ղուկասեան և Ֆրէնկեան գրատունը և Սուճի Պօղոս աղայի խանը՝ ի գին 40 փարայ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՆՐԻԷԻ

ՇԱԳԵՆԱԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ՈՒՐԲՅԹ ՍԿԶԲԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻԶՆՈՒՈՂ ՇԱԳԵՆ ԱՒՆԵՐԸ

Ժամ		Երթեւեկ Եկիր	Թիւ
11	15	Եկ. Իմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եկ. Էյ Սիմէնեա. Պոյանճըքէյ. Բուսլէի Հիսար. Պէշիք. (Աշնաւուան գիւղի շրջանին հետ պիտի հաղորդակցի.)	31
11	45	Ր Ա Գավազէն Եկ. Իմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Եկ. Էյ. Էմիրկէն Պոյանք. Ր. Հիսար. Պէշիք.	28
1	15	Եկ. Իմահալլէն Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա, Եկ. Էյ. Էմիրկէն. Ր Հիսար. (Ուրբաթ օրերը Պէշիք).	33
2	15	Եկ. Իմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Եկ. Էյ Սիմէնեա. Էմիրկէն, Պոյանքէյ. Ր. Հիսար, Պէշիք	18
3		Ա. Գավաք, Եկ. Իմահալլէ Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Եկ. Էյ. Էմիրկէն. Պոյանքէյ. Ր. Հիսար, Պէշիք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ	31
4	15	Եկ. Իմահ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եկ. Էյ. Սիմէնեա. Միրկէն. Պոյանք, Ր. Հիսար Պէշիք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ	28
5	30	Եկ. Իմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Եկ. Էյ Սիմէն. Էմիրկէն. Պոյան, Ր Հիսար Պէշիք, Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չը հանդիպիր).	33
6	15	Եկ. Իմահալլէ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյքօղ Եկ. Էյ. Միրկիւն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Արնաւուտքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Օրթաքէյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	4
8		Ա. և Ր. Գավազ. Եկ. Իմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապիա. Պէյքօղ. Եկ. Էյ. Էմիրկէն. Պոյանքէյ. Ր. Հիսար, Պէշիք, Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սիմէնեա)	20
10		Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Եկ. Էյ. Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնաւուտքէյ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ	22

Արնաւուտ էրեւէն

11	30	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	23
12		Արնաւուտքէյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Գալաթիա։	25
12	30	Պէշիք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Գալաթիա։	22
1	15	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Բացի Ուրբաթէ).	2
2		Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ Գալաթիա։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 1 30 ին կերթայ).	23
2	15	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ, Գուզկէ, Պէշիքթաշ.	25
3	30	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։ Գալաթիա։	22
8	15	Արնաւուտգիւղէն ուղղակի կամուրջ։	23
10	45	Արնաւուտք. ուղղակի կամուրջ։	25

Աւէտարան էրեւէն

11	15	Պէյքօղ։ Բաշապահչէ. Բիֆթիք փաշա մահալլէսի. Գանլըճա։ Ա. Հիսար։ Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք։	19
11	15	Արնաւուտքէյ. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գալաթիա։	4
12		Պէյիւքտէրէ. Պէյքօղ։ Բաշապահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար։ Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք Գալաթիա։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 45ին).	17
2		Պէյիւքտէրէ. Թարապիա։ Պէյքօղ։ Բաշապահչէ. Ր. Ր. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար։ Գանտիլի, Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. Պէշիք. (Բացի Ուրբաթէ։	20
4	30	Պէյքօղ։ Բաշապահչէ. Ր. բաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չհանդիպիր)։	17
8	45	Պէյիւքտէրէ Պէյքօղ։ Բաշապահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. իսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Բիֆթիք փաշա մահալլէսի)։	19
9	15	Վանիքէյէն ուղղակի կամուրջ։	2
10	50	Գուզկուճունճուքէն ուղղակի կամուրջ։ (Բացի Ուրբաթէ)։	23

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇԱԳԵՆԱՆԻՆԵՐԸ

Ժամ		Երթեւեկ Եկիր	Թիւ
12	45	Գալաթիա։ Իսկիւտար Պէշիքթաշ։ Գուզկունճուք. Օրթաք Պէյլ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ, Ա. և Ր. Հիսար։ Գանլը Էմիրկէն, Եկ. Էյ. Պէյքօղ Թարապ. Պէյիւք. Եկ. Իմահ։	4
1	15	Պէշիք. Օրթաք։ Արնավ. Ր. Հիսար։ Պոյանք։ Եկ. Էյ. Թարապ, Պէյիւք, Մէզարպ, Ր. Անատօլու. Գավազ։	34
2	15	Պէշիկ. Օրթաք։ Արնավ. Պէշիք. Ր. Հիսար։ Գանլճ. Միրկէօն, Եկ. Էյ. Թար. Պէյիւք. Մէզար. Եկ. Իմահ	28
3	15	Պէշիկ. Օրթաք։ Գուրչէշ. Արնավ. Պէշիք Ր. Հիսար։ Էմիրկ. Սիմէնեա. Եկ. Էյ. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եկ. Իմահալլ։	33
5		Գաղաթիա։ Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէշիք. Ր. Հիսար։ Պոյանք. Էմիրկէն. Եկ. Էյ. Թարապ։ Պէյիւք. Մէզարպուրնու. Եկ. Իմահալլ։ Գավազար։	22
6	30	Իսկ. Պէշիկթաշ։ Գուզկունճուք. Օրթաքէյ. Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէյ Արնավուտքէյ Գանտ. Ր. Հիսար։ Գանլըճա. Էմիրկէն. Եկ. Էյ. Թարապիա. Պէյիւք.	19
8		Արնաւուտք. Պէշիք. Ր. Հիսար Միրկիւն. Եկ. Էյ. Թարապիա. Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու։	22
9	15	Պէշիքթաշ։ Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէշիք։ Ր. Հիսար Պոյանքէյ. Եկ. Էյ Սիմէնեա. Եկ. Էյ. Թարապ. Պէյիւք. Մէզար. Եկ. Իմահալլէ։ (բացի ուրբաթէ)։	28
10		Ր. Հիսար։ Պոյանքէյ։ Եկ. Էյ. Թար. Պէյիւք. Մէզարպ. Եկ. Իմահալլէ։ (Ուրբաթ օրերը Պէշիք)։	33
10	30	Օրթաք. Արնավ. Պէշիք, Ր. Հիսար, Պոյանքէյ։ Էմիրկ Սիմէն. Եկ. Էյ. Թարապ։ Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եկ. Իմահ։ (Ուրբաթ օրերը Պէշիկ։ հանդիպելով)։	18
11	10	Պէշիք Ր. Հիսար։ Պոյան. Միրկիւն, Սիմէն. Եկ. Էյ. Թարպ Պէյիւք. Մէզար. Եկ. Իմահ։	20

Արնաւուտ էրեւ

12	30	Պէշիքթաշ։ Օրթաքէյ։ Արնաւուտք։	23
1	45	» »	25
2	30	Պէշիկթաշ։ Օրթաքէյ։ Արնավ.	2
7	30	Պէշիք։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնավ.	23
10		Պէշիկթաշ։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնավ.	25
11	5	Գաղաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ։ Արնաւուտ։	2
11	20	Պէշիկթաշ։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնաւուտ։ (Բացի Ուրբաթէ)։	23
11	40	Պէշիքթ։ Օրթաք։ Գուրչ։ Արնավ։ Պէպէք։	22
12		Պէշիք։ Օրթաք։ Գուրուչ։ Արնավ.	4

Աւէտարան էրեւէն

2		Իսկիւտար Գուզկ։ Պէյլ։ Զէնկ։ վանիք։ Գանտ։ Ա։ Հիսար։ Գանլ։ Բիֆթիք բաշա մահալլէսի Բաշապ։ Պէյքօղ։	17
8	30	Գուզկունճուք։ Պէյլերպէյ։ Զէնկ։ վանիքէյ։	2
9	30	Գաղաթ։ Գուզկ։ Պէյլ։ Զէնկ։ Վանիք։ Գանտիլի։ Ա։ Հիս։ Գանլ։ Բաշ։ Պէյքօղ։ Մէզարպ։ Ր։ Ա։ Գավաք։	17
10	30	Գաղաթիշ(Պէշիք։ Գուզկ։ (բացի ուրբաթէ)։	23
10	30	Պէյլ։ Զէնկ։ Վանիք։ Գանտիլ։ Ա։ Հիսար։ Գանլճ. Զուպուզ։ Բաշապ։։ Պէյքօղ Թրպ։ Պէյիւք։։ (Ուրբաթ օրերը Գուզկ։)։	34
11		Պէշիք։ Գուզկ։ Պէյլերպ։ Զէնկ։ Վանիք։ Գանտ։ Ա։ Հիսար։ Գանլ։ Բաշապ։ Պէյքօղ։	19
11	10	Գաղաթ։ Գուզկ։ Պէյլ։ Զէնկ։ Վանիք։ Արնաւուտք։	25

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Սարրաֆեան և ընկերութեան գործակալութիւնը պատիւ ունի արգոյ հասարակութեան ծանուցանել հետեւեալները։

1. Կալուած այսինքն տուն, խանութ, պանդոկ, ագարակ, պարտէզ և հոյ ունեցող և զանոնք կամ վաճառել և կամ վարձու տալ սէղոյ անձանց անուանց արձանագրութեան համար տումար մը բացուած է, որպէս զի իւրաքանչիւրին պատշաճեալ գործերն դիւրութեամբ ի գործ դրուին։

2. Ընկերութեանս գործակալութիւնը համբաւաւոր սեղանաւորաց հետ յարաբերութեան մանելով թէ կալաթայի և թէ Պոլսոյ կողմերը գանուող և իրեն հանոյ երեւցող քարուկիր տուն կամ խանութ, գոհարեղէն, ոսկեղէն և արծաթեղէն ինչք ու վաճառք գրաւ դնելով, գրամական փոխառութիւն ընել ուզող անձանց չափաւոր տոկոսով և գրաւին բնական արժէքէն 30 0/0 զեղչմամբ հաշիւ մանելու պայմանաւ դրամն պիտի կարենայ դտնել։

3. Ընկերութեանս գործակալութիւնը ամէն տեսակ վաճառք կամ կարասիք վաճառելու և գնելու և դիւրագնի ապահովութեան գընել տալու փափաքող անձանց դիւրութիւն մը ընծայած ըլլալու բաղձանքով սոյն պաշտօնը ստանձնած ըլլալով վերջապէս թէ գրամատերերու, թէ գրամի պէտք ունեցողներու և թէ վերոյիշեալ ընկերութեան անձամբ կամ գրով դիմելու առեղնին յայտ գոհ ըլլալին կը յայտարարէ։

Կալաթա խավեար խան թիւ 67

ԻԼԱՆ

Հարպիէ երզաղ անպարը իչուն պիր սէնէի քեամիլէ զարֆընտա միւպայեա օրանճաք օլան 360,000 ղըյեսէն 480,000 ղըյեյէ գատար Սիպիր եաղլընըն անպարը մէղքիւրէ թէսլիմինէ գատար քեաֆիֆի մէսարիֆի միթեահիւտ այիա օրուղ եաղլընըզ բէսամ կէօմրիւկի հարպիյէ խաղինէսինէ այիա օրմաղ վէ 96 սէնէսի թըշրինի եվվէլինտէն իթիբարէն 97 սէնէսի Լիլուլ նիհայէթինէ գատար չէհրի 30000 ղըյեսէն 40000 ղըյեյէ գատար թէսլիմ օլունմաք վէ պու թէղատիսի միւրէթթէպէտէն պաշգա թարիխի ղարարընատա 40000 ղըյէ եաղ հէման պիրի թէսլիմ սէրօղլիթօ օլարաք խիթամը գօնթրաթայէ գատար թէզգրֆ գըլընմաք վէ մէղքիւր եաղլըն թէրքիպաթը եիւզտէ օթուզը խարիս Սիպիրիանէն սիւտ եաղը վէ եիւզտէ ալթմըշը Մարչբրէյն թատիր օլընան սատէ եաղը վէ եիւզտէ պէշի պիրինճի Զերվիշ վէ տիկէր եիւզտէ պէշի տախի Ա. յ չիչէկի եաղը պուլընմաք վէ պէհէր հաֆթա թէսլիմ օլընան եաղլըն էսմանը վերիլէճէք մադպուզ սէնէսատէնէն վիրուտի իլէ մուամէլէյի դալէմիյէսինին խիթամընատա Օսմանլը լիրասը 100 ղըրուշ հիսապը իլէ հէման հարպիէ խաղինէսինէն վերիլմէք շարթը վէ չէրայիթի մուհարրեր սայիրէսի վէճճ իլէ պէհէր գըյեսի օն ղրուշ 4 փարայա թալիպի էօհաէսինէ օլուպ, իշպու իլուլլն պիրինճի բազար իրմէսի կիւնիւ միւնաղասասը իճրա ղըլընճաղը իլան դրընմը, իսկ սէ, սէճվ իսիլիսիկինէ մէպնի չէհրի մէղքիւրը օնպէշինճի կիւնիւ միւնաղասասը պիկ իճրա զարարը գոմիսի վերիլէճէյինանէն, թէրքիպաթը մէղքիւրսէն սիւտ եաղընը թէզաիւա վէ տիկերլերինի թէնաղուս իմիտիրմէք իւզրէ իմայէ թալիպ օլանլարըն սալիֆ իւզ գիքր իլուլլն պիրինճի բազար իրմէսի կիւնիւնէ գատար նիւմունէլերի իլէ պէրապէր լեվազիմաթը ումումիյէ սայիրէսինէ կէմիլերի վէ եէվմի մէղքիւրատէն սոնրա նիւմունէ իրայէ իսէն օրուր իսէ գապալ օլունմայաճաղը մալիւմ օլմաք իւզրէ իլան օլունուր։

23 ագոստոս 96

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕԲ

Ցաւանի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ թէ շարունակ փորի ցաւ, փոր, հարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն մնալ, ջղայիգրգռութիւն և այլն կուենեանն մանաւանդ ակռա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըսաստկանան ամառուան տաք եղանակին։ Սութինկ Շիրօբը վերոյիշեալ դժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բժշկէ, որով երախան կը հանդչի ու կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իր ծնողաց։ Գործածողները շատ գոհ են։ Ուզողը կրնայ փորձել։ գինն արժան է։ Նպատակին երախայիկ կաթիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անուշի գրգալ։ կը ծախսուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն ապժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, ուրուածները կը շկուէ կարելու չգիտցողին դաս կը տրուի։ Կը ծախսուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

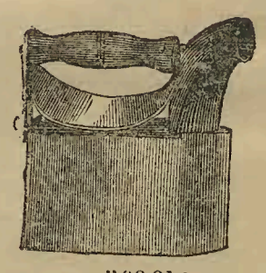

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև իւթիւներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախսուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի Ջրհաններ մեծ և փոքր։ Երկան թէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրշեղջներու և թէ խարուկի հորերու համար ապժան գներով կը ծախսուի, Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց՝ ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն Ղալաթիա Սանաքդարար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հեռեւեալ հաղորդարարներն։

ԿԱՐԻՆ. Յոհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաչատուրեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ Մարտանեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Սրժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Արրահամ էֆ. Պէրզամալեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եղիազարեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ե. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան. Վ.Ա.Ն.
ԲԵՐԻԱ. Սեղրակ » Խաչանեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան
ՅՕՒԶԵԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Գ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պեարսա էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ